

John Shelby Spong

- en amerikansk reformator

Tolv teser af Spong

John Shelby Spong har opstillet tolv teser, der i meget kort form udtrykker hans tro.

Disse teser er:

1. Teisme: troen på Gud som en personlighed, er afgået ved døden. Megen teologisk tale om Gud giver derfor ingen mening i vore dage. Vi må finde nye måder tale om Gud på.
2. Da Gud ikke længere kan forstås i teistiske formler, er det også meningsløst at forsøge at forstå Jesus som inkarnationen af en teistisk guddom. Den traditionelle Kristologi har spillet fallit.
3. Den bibelske fortælling om den endegyldige og fuldkomne skabelse fra hvilken mennesket faldet ved syndefaldet, er præ-Darwinistisk mytologi og post-Darwinistisk nonsense.
4. Jomfrufødselen forstået bogstaveligt som biologi gør Kristi guddommelighed - traditionelt forstået - umulig.
5. I den post-newtonske æra kan Det Ny Testaments beretninger om mirakler ikke længere forstås som overnaturlige begivenheder der skyldes en inkarneret guddom, nemlig Jesus.
6. Opfattelsen af korsfæstelsen som et offer for alverdens synder er en barbarisk ide, der grunder sig på en primitiv opfattelse af Gud, og må derfor forlades.
7. Genopstandelsen er Guds handling. Jesus blev oprejst efter Guds vilje. Derfor kan det ikke være en fysisk genoplivelse, der finder sted inden for den menneskelige historie.
8. Himmelfarten bygger på en antagelse af et tredelt univers, og derfor er det ikke muligt at oversætte det til et efter copernikansk sprog.
9. Der findes ingen ydre, objektiv, åbenbaret standard, skrevet i Bibelen eller på hellige sten og givet én gang for alle der kan vejlede os etisk.
10. Bøn kan ikke fungere som en anmodning rettet mod en theistisk guddom med det formål at få ham til at handle på bestemte måder.
11. Håbet om liv efter døden må for altid adskilles fra ønsket om at kontrollere menneskers adfærd ved hjælp af udsigt til belønning eller straf. Derfor må kirken ikke bruge skyld som motivation for adfærd.
12. Alle mennesker er skabt i Guds billede og må respekteres for hvad hver enkelt er. Derfor kan ingen udefrakommende beskrivelse, hvad enten den er baseret på race, etnisk tilhørsforhold, køn eller seksuel orientering på nogen måde blive brugt som grundlag for udstødelse eller diskrimination.

Det er ikke kun i Danmark, der står blæst om kristne præster, der prøver at finde nye ord for deres tro. Det gør der også i USA, men hvor der er blæst i Danmark, er der orkan i USA. I USA er det en biskop, der er frontfigur og som sætter al sin autoritet og veltalenhed ind på at forklare, at hvis kristendommen ikke forandrer sig drastisk, afgår den ved døden. Manden hedder John Shelby Spong. Han har i en menneskealder været en højt respekteret biskop i den anglikanske kirke, der er et af de store kirkesamfund i USA. I skrift og tale har han erklæret, at han ikke tror på en Gud, der griber ind for at helbrede en nærtståendes sygdom eller som sender godt vejr til fordel for nogen. Han tror ikke, at Jesus opvakte de døde, eller at han blev født af en jomfru. Han tror overhovedet ikke, at jomfrufødsel kan forekomme. Han tror slet ikke, at Jesus genopstod fra de døde, og derfor tror han heller ikke, at nogle af Jesu disciple talte med ham efter hans død. Han tror heller ikke på, at Jesus fór op til himmelen, og at denne himmel skulle befinde sig et eller andet sted ovenover skyerne. Hans viden om universets størrelse reducerer denne ide til det rene vrøvl. Retorisk siger han, at hvis Jesus for 2000 år siden fór til himmels med lysets hastighed, ville han på nuværende tidspunkt endnu ikke være kommet ud af vor egen galakse. Store dele af den traditionelle kirke holder imidlertid stadig fast i en forestilling om en himmelsk Gud der som en opsynsmand sidder og registrerer hvert enkelt menneskes gøren og laden. Mange fænomener, der før blev forklaret ved henvisning til magi, mirakler og guddommelig indgriben, er også vildt utidssvarende, men store dele af kristenheden bekender sig fortsat til den slags. Derved gør man dette at "tro" til et spørgsmål om at afmontere sit intellekt og bekende sig til et verdensbillede fra dengang apostlene skrev deres epistler, og det kan ikke længere samle store skarer om sig. Spong mener, at det er sådanne førmoderne forklaringer der har været medvirkende til den største religiøse bevægelse i vor tid,

nemlig vandringerne ud af kirken, så millioner af mennesker nu lever som "troende i eksil." Spong er en uhyre flittig forfatter. Han har skrevet adskillige bøger, hvoraf den kendteste uden tvivl er "Rescuing the Bible from Fundamentalism - A Bishop Rethinks the Meaning of Scripture" der udkom i 1991 og som blev en bestseller, der længe lå i toppen på de amerikanske bestsellerlister. I 2000 blev John Shelby Spong inviteret til at bo i en æresbolig på Harvard. Her holdt han en række forelæsninger, der resulterede i bogen: "A New Christianity for a New World. Why Traditional Faith Is Dying & How a New Faith Is Being Born." Denne bog er for tiden ved at blive oversat til dansk og vil udkomme til efteråret på forlaget Anis. Man må kun håbe, at de traditionelt troende danskere og deres biskopper får tid til at læse bogen, når den kommer.

Spong er ikke anti-intellektuel og ikke anti-Darwin. Han mener, at Darwin lærte os, at arternes oprindelse ikke skyldtes en guddommelig skabers indsats, men er et resultat af en konstant uafsluttet proces. Mennesket er således ikke blevet skabt en gang for alle som et fuldendt væsen. Dets fejl og mangler lader sig heller ikke forklare som resultatet af syndig ulydighed mod Gud, men må ses som en naturlig følge af selve den fortløbende, skabende proces, og det giver derfor heller ingen mening at sige, at Jesus døde for vore synders skyld. Vi syndede nemlig ikke. Vi udviklede os. At Gud skulle ofre sin søn for at sone menneskenes synd og påståede skyldbyrde, hører i det hele taget hjemme i en barbarisk præ-moderne verden, og det er fuldt forståeligt, at mange mennesker bliver frastødt af en religion, der tror på en vred gud, der forlanger et menneskeoffer for midlertidigt at dæmpe sin vrede. Spong er heller ikke anti-Freud. Han mener at Freud har vist os, at troen på en Gudfader, der opretholder lov og orden med en lunefuld blanding af trusler og løfter, og som ender med at dømme levende og døde til henholdsvis himmel og helvede, kræver et infantilt under-

kastelsesbehov, der ikke hører hjemme i samfund, hvis ideal er den frie, selvstændigt tænkende borger.

Spong gør således op med mange af de klassiske forestillingsbilleder. At Jesus for eksempel skulle være genopstået fra de døde, som en fysisk proces, der genskabte ham i kød og blod, for senere at fare til himmels, er ikke noget man bør tro bogstaveligt på.

De amerikanske fundamentalister er rasende på John Shelby Spong. De har truet ham på livet og udnævnt hans kirke til at være "katastrofeområde." Han har måttet holde foredrag under beskyttelse af bevæbnede vagter, og han har modtaget i snesevis af dødstrusler fra folk der kalder sig kristne og som påstår, at de handler i Guds navn, men hvad er det dog for en gud, der således kræver andre menneskers død, spørger Spong. Det må da være en svag gud, siden han ikke tåler, at der bliver sat spørgsmålstegn ved dogmerne om ham, og en sådan lille gud har ingen fremtid for sig, for enhver gud, der føler sig truet af ny viden, er i virkeligheden allerede afgået ved døden, og den vrede fundamentalisme er blot at betragte som hans dødskrampe.

John Shelby Spong anser sig selv for at være et dybt kristent menneske, med et tæt og dagligt forhold til Bibelen, en dyb kærlighed til Jesus og en opfattelse af Gud som kilden til alt liv, til al kærlighed og til al væren. At tilbede Gud bliver derved ensbetydende med at leve livet fuldt ud, at elske ødselt og som menneske at have modet til at blive alt det, man har i sig. Hans bestræbelser går ikke ud på at afmytologisere troen, men at genindsætte den religiøse myte i dens rette funktion, nemlig som et forsøg på at beskrive noget, der måske er ubeskriveligt, nemlig Guds væsen.

John Shelby Spong er også en fremragende og uforfærdet formidler. Han skriver klart. Han taler godt og med megen hjertevarme. Til forskel fra hans ven, den engelske Don Cupitt, der mener at Gud er en sproglig

konstruktion, tror Spong at det, vi kalder for Gud, virkeligt eksisterer og kan erfares, og erfaringer af Guds nærvær vil aldrig høre op. De forklaringer, der gennem tiderne er givet for sådanne erfaringer, har derimod ingen evighedsværdi, for de vil altid være bundet til tid og sted, og ingen bestemt religion kan derfor gøre krav på at besidde den eneste og sande forklaring. For Spong er Gud at sammenligne med grundvandet, som vi graver brønde for at komme ned til. Omkring sådanne brønde opstår der mange forskellige slags liv og dannes mange forskellige kulturelle udtryk, men ser man nærmere efter, er det altid det samme grundvand, man søger. For Spong er hinduisme, islam, jødedom, kristendom og de andre religioner derfor at betragte som forskellige brønde, der er gravet ned til det samme grundvand.

John Shelby Spong er udmærket klar over, at nogle fagfolk vil mene, at han hverken er interessant eller original, for det han har at sige, er allerede blevet sagt meget bedre af folk som Dietrich Bonhoeffer og Paul Tillich, så han skal ikke tro, han er noget. Problemet er bare, at kun meget få uden for fagfolkenes kreds har hørt, hvad der er blevet sagt af disse kloge mænd. Spong opfatter sig derfor som en brobygger mellem folket og den akademiske verden, og han har succes med sit forehavende. I den anglikanske kirke var mange godt nok chokerede, da han begyndte at tale højt og tydeligt om hvad han troede, og hvad han ikke troede på, men han blev ikke stillet for en provsteret og beholdt sin stilling. Som tiden er gået, har han da også fået et stigende antal tilhængere. Hvor han kommer frem, samles folk i tusindtal for at høre ham, men i det åndelige sogn der hedder Danmark er han totalt ukendt.

Gad vide hvad der ville ske, hvis han kom her til landet?

*af Egon Clausen,
forfatter og journalist ved DR*